



ISSN: 2146-1961

Durmuş, T. & Çetinkaya, S. (2021). İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki ve Morpa Kampüs Eğitim Platformundaki Hikâye Edici Metinlerin Metinsellik ve Okunabilirlik Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(46), 1136-1158. DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2933>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

İLKOKUL 4. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ VE MORPA KAMPÜS EĞİTİM PLATFORMUNDAKİ HİKÂYE EDİCİ METİNLERİN METİNSELLİK VE OKUNABİLİRLİK ÖLÇÜTLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğçe DURMUŞ

Doktora Öğrencisi, Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye, tugcedurmus@odu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1053-9897

Seher ÇETİNKAYA

Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye, seherbayat@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-1330-1060

Gönderim tarihi: 12.05.2021

Kabul tarihi: 18.10.2021

Yayın tarihi: 15.12.2021

Öz

İlkokulda öğrencilerin gelişim ve yaş seviyesi dikkate alınarak hazırlanan metinler okuma becerisinin kazanılmasında büyük rol oynamaktadır. Bu yönüyle ilkökul öğrencileri için hazırlanan metinlerin metinsellik ölçütlerine göre incelenmesi ve okunabilirlik seviyelerinin belirlenmesi önemlidir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, ilkökul dördüncü sınıf Türkçe dersi kapsamında yer alan metinler ile Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan metinleri metinsellik ve okunabilirlik ölçütlerine göre değerlendirmektir. Çalışmada dördüncü sınıf Türkçe ders kitabında yer alan hikâye edici metinler ve Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinler incelenmiştir. Bunun için öncelikle ders kitabındaki ve Morpa Kampüs eğitim platformundaki tüm metinler, metin türü ve temalara dağılımı açısından incelenmiştir. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinlerle Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinler diğer metin türlerinden ayrıştırılmıştır. Daha sonra, her temadan bir hikâye edici metin incelenmek için rastgele seçilmiştir. Morpa Kampüs Eğitim platformunda yer alan “Sanat” ve “Bilim ve Teknoloji” temasında hikâye edici metinlere rastlanmadığı için incelemeye alınmamıştır. Böylece, sekiz tema içinde seçilen 14 hikâye edici metin incelemeye alınmıştır. Araştırma kapsamında seçilen metinler betimsel içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda metinlerin metinsellik ölçütleriyle uyumlu, okunabilirlik düzeylerinin ise sınıf seviyesinin üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Metin, metinsellik, okunabilirlik, Türkçe ders kitabı, Morpa Kampüs Eğitim Platformu.

EVALUATION OF THE NARRATIVE TEXTS IN THE PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE TURKISH TEXTBOOK AND MORPA CAMPUS EDUCATION SOFTWARE ACCORDING TO THE TEXTUALITY AND READABILITY CRITERIA

ABSTRACT

The texts prepared by considering the developments and age levels of the students in primary school play a major role in the acquisition of reading skills. In this regard, it is critical to assess the texts prepared for primary school students in terms of textual requirements and readability standards. In this context, the study's aim is to assess the textuality and readability of texts within the context of the fourth-grade Turkish course in primary school level and texts from the Morpa Campus educational software. In the study, the narrative texts in the fourth-grade Turkish textbook and the narrative texts in the Morpa Campus educational software were examined. Therefore, all texts in the course book and Morpa Campus educational software were firstly investigated in terms of text type and distribution of themes. The narrative texts in the primary school Turkish textbooks and the narrative texts in the Morpa Campus educational software were separated from other text types. Then, a narrative text from each theme was randomly selected for this study. The themes termed as "Art" and "Science and Technology" were not included in the study since there are no narrative texts on these themes in the Morpa Campus Education software. Thus, 14 narrative texts were analyzed within eight themes. Descriptive content analysis was used to examine the texts chosen for the study. As a result of the research, it was concluded that the texts were compatible with the textuality criteria and the readability levels were higher than the grade level.

Keywords: Text, textuality, readability, Turkish textbook, Morpa Campus Education Software

GİRİŞ

21. yüzyıla bilim ve teknolojiye alında yaşanan hızlı değişim ve gelişim damgasını vurmuştur ve bu doğrultuda bireylerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler 21. yüzyıl beklentilerini karşılayacak biçimde değişmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) da 21. yüzyıl becerilerini dikkate alarak öğretim programlarında değişime gitmiştir. Türkçe öğretim programında yenileşme hareketinin bir sonucu olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarında yer alan metinler çağın gerekliliklerine uygun, yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunabilen bireyler yetiştirmek için düzenlenmiş, bilgi iletişim teknolojileri materyallerine de aktarılarak metinler öğrencilerin güvenli ve eleştirel yönde kullanımına fırsat verecek şekilde tekrar planlanmıştır (MEB, 2019). Eğitim kurumları eğitim sistemini yeni yüzyıla entegre etmek için gerekli düzenlemeleri yaparak öğretim faaliyetlerini dijital ortama aktarmış, öğretim ağını metinler üzerinde de genişletmiştir (Kayhan vd., 2019).

Öncülleri basılı metinler olan dijital metinler ve ders kitaplarındaki basılı metinler, öğrencilerin okumak için kullandıkları temel materyallerdir (Maden, 2020; Şahin & Şahin, 2014, s. 326). Öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini kazanmaları okulda ve günlük yaşantılarında başarılı olmaları için önemlidir. Bu nedenle, yeni programın kazanımlarına göre geliştirilen metinler bir düzen içinde oluşturulmalı ve çağın gerekliliklerine uygun biçimde seçilmelidir (Köğçe vd., 2014). İlkokul düzeyindeki öğrencilere kazandırılmak istenilen temel beceriler, doğrudan değil yaş ve gelişimsel özelliklerine bağlı olarak metinler aracılığıyla kazandırılır. Bu nedenle, seçilen bu metinler eğitim-öğretim sürecinde hedeflenen kazanımları bir bütün olarak biçimsel ifadelerle işlemeli, dilbilgisel sözcüklerle bağlamsal ilişkiler metnin tamamında sezdirilmeli, iletişimsel açıdan öğrenciyle arasında karşılıklı bir bağ kurarak öğrencileri genel hedefe yönlendirici bir görev üstlenmelidir (İşeri, 2020). Ayrıca öğrenciler için seçilen metinler çocuğa görelilik ilkesi göz önünde bulundurularak çocukların anlam evrenlerine uygun, onların duygu ve düşünce dünyalarını genişletecek bir biçimde kurgulanmalıdır (Sulak, 2009; Türkben, 2018). İlkokulun ilk yıllarından itibaren öğrencilere sunulan bilginin niteliği ve bu bilginin nasıl sunulduğu onların gelecekteki akademik başarılarını etkileyebilir. Bu nedenle, metinlerin içerdiği mesajlar, eğitim öğretim sürecindeki niteliği etkileyen önemli unsurlardan biridir (Delican & Temizyürek, 2016).

Metinler kendisini oluşturan öğelerin ardışık bir biçimde birbirine bağlanması sonucunda ortaya çıkan örüntülü ağlar kümesi olarak tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle, metinler bireylerde meydana gelen duygu, düşünce, istek ve hayallerin kapalı, sınırlı ve ardışık bir şekilde ifade edilmesidir (Döner Doğan, 2018; Torusdağ & Aydın, 2020). Metinler, iletişimsel yapısı gereği içerisinde barındırdığı unsurları yerine getiren işlevlere sahip, bireyle arasında bağlantılar sağlayan sözcüksel, dilbilgisel ve diğer ilişkiler ağı olarak kabul edilmektedir (Beaugrande & Dressler, 1981; Hawamdeh, 2018; Keklik & Yılmaz, 2013). Bir metnin iletişimsel açıdan bir ağ oluşturabilmesi; gramer kurallarına uygun yazımına, metindeki unsurların birbiriyle bağlantılarının uyumluluğuna, metindeki unsurların kullanılan zaman ve sunulan bakış açısı bakımından birbiriyle tutarlı olmasına bağlıdır. Ayrıca, bir metnin metin olma özelliğini sağlayabilmesi için de birtakım ölçütleri taşıması gerekir. Metinler, metin dilbilimi çalışmalarında belirlenen ölçütler yardımıyla ayırt edilebilmektedir (Onursal, 2003). Bu ölçütlerden biri, metinlerin metinsellik ölçütleriyle uyumluluğudur.

Beaugrande & Dressler (1981) metinsellik ölçütlerini metin merkezli ve kullanıcı merkezli ölçütler olarak sınıflandırmıştır. Metinsellik ölçütleri, alanyazın (Altunkaya, 2020; Coşkun, 2014; Göçer, 2010; İşeri, 2020; Karatay, 2018; Kerimoğlu, 2019; Okur, 2020; Türkben, 2018; Torusdağ & Aydın, 2020; Yılmaz, 2009) incelenerek Tablo 1’de sınıflandırılmış ve açıklanmıştır.

Tablo 1. Metinsellik Ölçütleri

Metin merkezli ölçütler	Bağdaşıklık	Bağdaşıklık, metindeki kelime ve cümlelerin bir silsile hâlinde birbirlerine bağlanma durumlarını ele alır. Bağdaşıklık, metnin yüzeysel yapısındaki dil bilgisel ilişkiler yoluyla oluşan bağlantılarla ortaya çıkar (Göçer, 2010).	<p>Gönderimsel Bağdaşıklık: Aynı kavramdan cümle devamında bir kez daha bahsederken veya tanımlama yaptıktan sonra aynı kavramı anlatmak için bağlam kuracak eklerle kavramın ifade edilmesidir (Altunkaya, 2020).</p> <p>Art gönderim: Duygu ve düşünceleri kısa yoldan anlatmak için önce kullanılan bir biçime daha sonra gelen bir öge aracılığıyla gönderme yapmak olarak tanımlanabilir (Altunkaya, 2020).</p> <p>Ön gönderim: Açık ad verilmeden adıl kullanılmışsa ön gönderim yapılmış olur (İşeri, 2020).</p> <p>Değiştirmeye dayalı bağdaşıklık: Sözcükler, öbekler ve tümcelerin kendi aralarındaki ilişki olarak ifade edilebilir (İşeri, 2020). Metin içinde yer alan bir ad, eylem ya da tümce gibi herhangi bir ögenin yerine başka bir ögenin kullanılmasıdır (Türkben, 2018).</p> <p>Bağlaçlara dayalı bağdaşıklık: Bağdaşık alt türü olarak bağlaçlar, metin küçük ölçekli yapısında ardışık cümleler arasındaki anlamsal ilişkilerin okuyucu tarafından açık olarak algılanmasını sağlayan belirginleştirici öğelerdir (Türkben, 2018).</p> <p>Eksiltiye dayalı bağdaşıklık: Anlamsal yapılanış açısından değiştirimle benzer olan ve birinci cümlede verilmek istenen anlamı tekrar etmeden kavramı karşılayacak biçimde kullanmak olarak tanımlanabilir (İşeri, 2020, s. 124). Eksiltim anlam kaybına yol açmamak koşuluyla bir tümce içerisinde anlatımda eksikliğe neden olmayacak sözcülerin düşürülmesidir (Okur, 2020).</p> <p>Sözcüksel Bağdaşıklık: Büyük ölçekli yapıyı oluşturmada dilsel düzenlemelerin yapılması için sözlüksel birimlerin kullanımını içerir (Türkben, 2018).</p> <p>Yineleme: Belirli bir metin içerisinde öğelerin çağırışımlar oluşturarak düzenlenmesidir (İşeri, 2020).</p> <p>Esdizim: Aynı kavram alanından olan sözcük gruplarının çağırışım amaçlı kullanımını içerir (İşeri, 2020).</p>
	Tutarlılık	Bir metinde işlenen konunun ve metinler aracılığıyla okura iletilmek istenen ana düşüncenin yardımcı düşüncelerle kelimenin, cümlelerin ve paragrafın anlam ve mantıksal bütünlük sağlayacak şekilde işlenmesi olarak tanımlanabilir (Karatay, 2018, s. 81). Metinlerde yer alan kavramlar, arasındaki bağlarla ve simgesel alt yapılarla tutarlılık ilkesine uygun olarak okura sunulmalıdır (Torusdağ & Aydın, 2020).	
	Amaçlılık:	Metni hazırlayan kişinin bilgi verme, estetik haz uyandırma gibi okura iletilmek istenen mesaj ile okuyucu arasında kurulan bağın bu noktada aynı yönde benzeşmesi ve bu bağlamda kurulan ilişkidir (Kerimoğlu, 2019).	
	Durumsallık:	Bir metnin, bütünsel olarak bağlamına uygunluğudur (Yılmaz, 2009).	
	Bilgi Vericilik	Metnin okuyucuya bilgi aktarımı olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda aktarılan yeni ve eski bilgilerin dengeli olmasıdır (Coşkun, 2014).	
Kullanıcı Merkezli Ölçütler	Kabul edilebilirlik	Bir metnin okuyucu tarafından çözümlenmesi veya yazarın herhangi bir metin aracılığıyla, herhangi bir konu hakkında okuyucuyla kurduğu rasyonel bağ olarak tanımlanabilir (Türkben, 2018).	
	Metinlerarasılık:	Okunulan bir metnin anlama aşamasında okurun zihninde başka metinlerin canlanması olarak tanımlanabilir (Karatay, 2018). Metinlerarasılık ilkesi genel olarak metinlerin anlaşılmasını sağlamak ve metnin farkında olmak için önemli görülmektedir (Karatay, 2018).	

Yukarıdaki tanımlarda görüldüğü üzere metinsellik, bir metnin dilsel açıdan zenginliği, metnin kurgulanmasındaki mantıksal bütünlüğü ve okuyucuya iletilecek mesajın doğru aktarılabilmesi ile ilişkilidir. Bir metinde geçen bağlaçlar, ardışık sözcükler arasındaki anlamsal ilişkilerin belirleyici unsuru olan metnin eklem yerleri olarak ifade edilebilir (Torustdağ & Aydın, 2020). Öğrenci metnin kodunu çözmek ve metinsel bilgileri kendi bünyesine dahil etmek için zihninde var olan arka plan bilgisini metin temelinde bağlaçlarla sürece dahil eder, metni bir bütün olarak kavrar. Metinde iki cümle arasındaki ilişkileri bağlaçlarla öğrenciye aktarmak onların yaratıcılık becerisinin geliştirmesi için de önemlidir (Cibakova, 2018; Hawamdeh, 2018). Ayrıca metinler, metinsellik ölçütlerinin uygunluğuna göre şekillendirildiğinde iletişimsel açıdan anlaşılabilirliği de artmaktadır (Mikhchi, 2011; Zenouzagh, 2018). Başka bir deyişle metinsellik ölçütlere dikkat edilerek mantıksal bir bütünlük içinde hazırlanmış metinler daha anlaşılır olur ve öğrenciler tarafından anlamlı bir şekilde yorumlanabilir (İşeri, 2020; Şeref vd., 2020; Temizkan, 2015; Türkben, 2018).

Metinlerde aranan başka bir ölçüt de metnin okunabilir olmasıdır. Bora (2019) çalışmasında okunabilirliği, bir metnin okuyucu tarafından anlaşılır olma durumu olarak açıklamıştır. Bir metnin okunabilirlik açısından incelenmesinin metinlerin değerlendirilmesinde hızlı ve doğru yollar ortaya koymak için katkı sağladığını dile getirmiştir. Okunabilirlik, metinlerin okuyucu tarafından ne derece zor veya kolay anlaşıldığıyla ilişkilidir (Ateşman, 1997). Okunabilirlik genel manada metinlerin niceliksel olarak betimlenmesini amaçlar (Çeçen & Aydemir, 2011). Bir metinde geçen cümlelerdeki kelime sayısı, kelimelerdeki hece sayısı ve her cümlede vurgulanmak istenen fikir sayısı öğrencinin bir metni hızlı okuması ve okuduğu metni anlamasını etkilemektedir (Tekbıyık, 2006). Bir metnin anlaşılabilir olmasının ön koşulu, o metnin yapısal açıdan okunabilir olmasıdır (Çetinkaya, 2010). Okunabilirliği yüksek olan bir metin aynı zamanda öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılmaktadır. Okunabilir metinlerle öğrenciler, okuma ve anlama kolaylığı ile öğrenmeyi daha basit bir şekilde gerçekleştirirler (Bora, 2019). Bir metnin belli düzeyde okunabilir olması, öğrencinin o metni okuyup anlayabilmesi yaş ortalaması düştükçe daha önemlidir. Çünkü ilkokuldaki öğrenciler bir metni anlayıp değerlendirebilmek için sözcük ve zihin gücü bakımından henüz yetersizdirler (Çiftçi vd., 2007). Bu doğrultuda Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin okunabilirliğinin öğrencilerin yaş ve gelişim seviyesine uygun olması, metinde çocuğun istendik kazanıma ulaşması için gereğinden uzun tümcelerle yer verilmemesi, öğrencilerin metni kavramasını kolaylaştırmaktadır (Karatay vd., 2013; Mirzaoğlu & Akın, 2015). Ayrıca iyi kurgulanmış bir metin, anlama becerisine hizmet eden hizmet eden okunabilirlik, anlaşılabilirlik ve okunaklık gibi kavramları da içinde barındırır. Şöyle ki okunabilirlik, okuyucular tarafından anlaşılma derecesinin ölçülmesi için kullanılan bir metot olarak değerlendirilebilir. Esas düşünce, metinlerin okuyucular tarafından “kolay ya da zor” şeklinde anlaşılması durumudur (Özcan, 2020). Bir metnin okunabilir olması yazımına bağlı olarak anlaşılır ve kavranabilir olmasıyla açıklanabilir. Ayrıca okunabilir bir metni okuyucunun uygun hızda okuyarak anlayabilmesi olarak ifade edilebilir (Dubay, 2004). Bu bağlamda gerçekleştirilen okunabilirlik formülleri, hedef kitlenin okumayı yapip yapamayacağını ölçmek için kullanılan araçlardır (Nilipour vd., 2020).

Alanyazın incelendiğinde ders kitaplarında yer alan metinleri okunabilirlik açısından inceleyen çalışmalar birçok çalışma mevcuttur (Bağcı & Ünal, 2013; Baş & Yıldız, 2015; Çeçen & Aydemir, 2011; Çetinkaya & Uzun, 2018;

Zorbaz, 2007). Okunabilirlik ölçütünün hesaplandığı formüller irdelendiğinde, bu formüllerle metinlerin okunabilirlik puanının elde edildiği görülmektedir (Ateşman, 1997; Çetinkaya, 2010). Ülkemizde ilkokul düzeyinde ders kitaplarının metinsellik ve okunabilirlik açısından inceleyen yayınların sınırlı (Baş vd., 2015; Turan Siviş, 2019; Zorbaz, 2007) olduğu görülmektedir. Ayrıca dijital tabanlı metinlerle ders kitapları içerisinde yer alan metinlerin metinsellik ve okunabilirlik açısından incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Öğrenciye sunulan ders kitabı vb. okuma materyallerinin niteliği, öğrencinin okumaya karşı ilgi olumlu tutum geliştirmesine büyük ölçüde etki etmektedir (Çelik & Tuncer, 2020; Sallabaş, 2008; Kanmaz, 2012; Vatansever Bayraktar & Acikses Fırat, 2020). Ayrıca okuma becerisinin geliştirilmesi açısından Türkçe dersinde yer alan metinler büyük ölçüde öneme sahiptir.

Talim Terbiye Kurulu (2018) taslak ders kitabı ve eğitim araçları ile bunlara ait e-içeriklerin incelenmesinde değerlendirmeye esas olacak kriterler şu ana başlıklardan oluşmaktadır:

- İçeriğin anayasa ve mevzuata uygunluğu,
- İçeriğin bilimsel olarak yeterliliği,
- İçeriğin eğitim ve öğretim programının kapsamını ve kazanımları karşılama yeterliliği,
- Görsel tasarımın ve içerik tasarımının öğrenmeyi destekleyecek nitelikte olması ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygunluğu

Bu kriterler arasında içeriğin bilimsel olarak yeterliliği ana başlığı altında içeriklerin dil, anlatım ve üslup olarak incelenmesi de yer almaktadır. Ancak spesifik olarak ders kitabı ya da e-içeriklerin seçiminde metinsellik ölçütlerine göre incelenmesi bir kriter olarak yer almamaktadır. Metinsellik ölçütlere dikkat edilerek mantıksal bir bütünlük içinde hazırlanmış metinler daha anlaşılır olur ve öğrenciler tarafından anlamlı bir şekilde yorumlanabilir (İşeri, 2020a; Şeref vd., 2020; Temizkan, 2015; Türkben, 2018). Başka bir bakış açısıyla metinsellik ölçütleri dolaylı ve daha spesifik olarak ders kitaplarındaki metinlerin dil anlatım ve üslup açısından uygunluğunun incelenmesine de hizmet eder. Okullarda Türkçe derslerinin büyük oranda Türkçe kitapları ve eğitim platformundaki metinler aracılığıyla işlenmesi, Türkçe ders kitapları başta olmak üzere diğer eğitim platformundaki metinlerin de metinsellik ve okunabilirlik açısından incelenmesini gerekli kılmaktadır. Metinlerin metinsellik ve okunabilirlik ölçütlerine göre incelenmesinin ders kitabındaki metinlerin dili anlatım ve üslup açısından uygunluğuna ve öğretim programının kazanımlarına hizmet etmesi açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca ulaşılan alanyazında ilkokul dördüncü sınıf Türkçe dersi kapsamında yer alan ders kitaplarındaki hikaye edici metinleri ile Morpa Kampüs dijital uygulamasında yer alan hikaye edici metinleri metinsellik ve okunabilirlik açısından inceleyen bir çalışmaya rastlanmadığından bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu düşünceden hareketle, araştırmanın amacı ilkokul dördüncü sınıf Türkçe dersi kapsamında yer alan ders kitaplarındaki hikâye edici metinler ile Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinleri metinsellik ve okunabilirlik açısından değerlendirmektir.

Bu bağlamda araştırma aşağıdaki problem durumları ekseninde yürütülmüştür.

İlkokul 4. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan hikâye edici metinler metinsellik ölçütleri açısından uygun mudur?

İlkokul 4.Sınıf Türkçe dersi kapsamında Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinler metinsellik ölçütleri açısından uygun mudur?

İlkokul 4. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?

İlkokul 4.sınıf Türkçe dersi kapsamında Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf Türkçe dersi kapsamında yer alan ders kitaplarındaki hikâye edici metinler ile Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinleri metinsellik ve okunabilirlik açısından değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman incelemeleri, bilgi içeren metinlerin hedeflediği olay ve olgularla ilgili bilgi içeriklerinin analiz edilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Çalışma materyali ve süreç

4. sınıf Türkçe dersi kapsamında kullanılan metinleri metinsellik ve okunabilirlik ölçütlerine uygunluğunu saptamak amacıyla, araştırmada 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler ile Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan metinler incelenmiştir. Bunun için öncelikle ders kitabındaki ve Morpa kampüs eğitim platformundaki tüm metinler metin türü ve temalara dağılımı açısından incelenmiştir. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinlerle Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinler diğer metin türlerinden ayrıştırılmıştır. Daha sonra her temadan bir hikâye edici metin incelenmek için rastgele metot çerçevesinde seçilmiştir. Morpa Kampüs Eğitim platformunda yer alan “Sanat” ve “Bilim ve Teknoloji” temasında hikâye edici metinlere rastlanmadığı için incelemeye alınmamıştır. Veri kaynağına alınan 4. sınıf Türkçe ders kitabı Koza Yayınları tarafından hazırlanmıştır (Ataşçi, 2019). Morpa Kampüs eğitim platformu ise, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlerin ders içeriği olarak kullanmalarına olanak sağlayan, öğretmenler için ayrı bir şifre ile girişi sağlanan ve öğretmenlerin derslerinde aktif olarak kullandıkları bir dijital platformdur. Ders kitaplarında ve eğitim platformlarının her ikisinde de sekiz tema yer almakta ve her bir temada genel olarak bir hikâye edici metin bulunmaktadır. Düzenli olarak her temayı temsil etmesi açısından hikâye edici metinler seçilmiştir, Bu kapsamda ders kitaplarında ve Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan bütün hikâye edici metinler incelenmiştir. Böylece sekiz tema içinde seçilen 14 hikâye edici metin incelemeye alınmıştır. Araştırmanın verilerinin elde edildiği 4. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ile Morpa Kampüs eğitim platformundaki metinler aşağıda tanıtılmaktadır.

Tablo 2. 4. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Metinler ve Bulunduğu Temalar

Tema Adı	Metin Adı
Çocuk Dünyası	Kuş Çocuk
Millî Mücadele ve Atatürk	Beni de Tanık Olarak Göster
Erdemler	Leylek İle Tilki
Millî Kültürümüz	Hepsi Haklı
Sanat	Çılgın Böcekler Korosu
Birey ve Toplum	Eskiciyle Para Babası
Bilim ve Teknoloji	Öğrenme ve Marie (Meri Küri)
Doğa ve Evren	Yeşilyurt

Tablo 3. 4. sınıf Morpa Kampüs Eğitim Platformunda Yer Alan Metinler Ve Bulunduğu Temalar

Tema Adı	Metin Adı
Çocuk Dünyası	Topraktaki Çizgiler
Millî Mücadele ve Atatürk	Köyde Şenlik
Erdemler	İki Kavgacı Ağaç
Millî Kültürümüz	Evliya Çelebi
Birey ve Toplum	Danışmak
Doğa ve Evren	Beyaz Bulut ve Kara Bulut

Verilerin Analizi

Betimsel analizler kavramsal yapıları belirli olan araştırmalarda elde edilen verilerin derinlemesine incelendiği araştırmalarda kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239). Bu bağlamda araştırmanın verileri 4.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ile Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan metinlerin metinsellik ölçütleriyle uyumluluğunu incelemek amacıyla İşeri'nin (2020, s.112) çalışmasında üç başlık altında belirlediği ölçütler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu ölçütler metin merkezli, okur merkezli ve diğer özellikler şeklindedir. Metin merkezli ölçütler metinler "Bağdaşlılık ve Tutarlılık" başlığı altında, Okur merkezli ölçütler "amaçlılık, bilgisellik, durumsallık, kabul edicilik ve bilgi vericilik," başlığı değerlendirilmiştir. Diğer özellikler başlığı altında da metinler "yazım ve noktalama", "ilgi çekme", "Türk Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygunluk", "Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlara yer vermeme", "Türk toplumunun kültürünü yansıtma", "Türkçe programında belirtilen kazanımları kazandıracak nitelikleri taşıma" ve "görsel öğeler" yönüyle değerlendirilmiştir. Çalışma materyali olarak belirlenen her bir metin bağdaşlılık ve tutarlılık ölçütlerine göre örneklendirilmiş, içerisinde göze çarpan, dikkat çekici ve bilgi verici örnekler bulgulara yansıtılmıştır. Ders kitabında ve Morpa Kampüs'te hikâye edici metinler analiz edilirken her bir ölçütün karşısındaki kutucuğa, ölçütleri karşılama durumlarına göre var /uygun (V), kısmen (-), yok / uygun değil (X) simgeleriyle işaret koyulmuştur. Araştırmada metinlerin okunabilirlik puanı, metinlerin okunabilirlik düzeyleri ve sınıf seviyeleri Çetinkaya (2010) tarafından oluşturulan okunabilirlik formülü ile hesaplanmıştır. İncelenen metinlerin hece, sözcük ve cümle sayıları belirlenmiştir. İki boşluk arasındaki her öge (otografik bakış açısı), sözcük olarak nitelendirilmiştir. Dilbilimsel açıdan uygun her öbek cümle kabul edilmiştir. Nokta (.), soru işareti (?), iki nokta (:) ve üç nokta (...) ile biten sözcük toplulukları cümle olarak kabul edilmiştir. Virgülle bağlanan sıralı bağlı cümleler ise tek bir cümle olarak ele alınmıştır. Bu işlemde sonra toplam hece sayısının toplam sözcük sayısına bölünmesiyle ortalama sözcük uzunluğu (T₁), toplam sözcük sayısının toplam

cümle sayısına bölünmesiyle ortalama tümce uzunluğu (T₂) hesaplanmış, ardından veriler formüle yerleştirilmiş ve okunabilirlik puanı tespit edilmiştir.

Çetinkaya (2010) tarafından geliştirilen okunabilirlik formülü;

$$OP= 118,823- 25,987 \times OSU- 0,971 \times OTU$$

OP= Okunabilirlik Puanı

OTU= Ortalama tümce uzunluğu (T₂)

OSU= Ortalama sözcük uzunluğu (T₁)

Çetinkaya'nın (2010) önerdiği bu formüle göre okunabilirlik puanları ve düzeyleri ve sınıf seviyeleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Çetinkaya (2010) Tarafından Geliştirilen Okunabilirlik Aralıkları

Puan	Okuma Düzeyi	Sınıf Seviyesi
51+	Bağımsız Okuma	5., 6. ve 7. sınıf
35- 50	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
0-34	Engelli Düzey	10., 11. ve 12. sınıf

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel veri analizlerinde araştırmacı, araştırmanın gerçekleşmesi sürecinde çalışmalarını nasıl yürüttüğünü, araştırmanın geçerliliğini sağlamak için hangi veri toplama aracını seçtiğini ve veri analizini nasıl gerçekleştirdiğini açıklamaları beklenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada da alanyazında ilgili konuya ilişkin yapılmış çalışmalar detaylı olarak irdelenmiş, elde edilen bulgular bu çalışmalarla karşılaştırılarak sonuçlar yorumlanmıştır. Dış geçerliliğini sağlamak için araştırmanın tüm aşamaları hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak adına veri kaynakları, çalışmanın kapsamına giren metinler belirtilmiş, hangi ölçütlere göre değerlendirildiği ve hangi okunabilirlik formülünün kullanıldığı açıkça ifade edilmiştir. Ölçme sonuçlarının güvenilirliğini sağlamak için kullanılan yöntemlerden bir tanesi de değerlendirmeciler arası tutarlılıktır (Büyüköztürk vd., 2017). Bu doğrultuda çalışmanın güvenilirliğini sağlamak adına rastgele seçilen üç metni önce iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlamış, daha sonra araştırmacılar dışında iki uzman tarafından görüş alınmıştır. Kodlamalarda araştırmacıların fikir birliği içerisinde olduğu görülmüş, fikir ayrılığı olan yerler tartışılarak ortak kaniya varılmıştır. Bu aşamadan sonra diğer kodlamalar iki araştırmacı tarafından birlikte kodlanarak çalışma yürütülmüştür.

BULGULAR

Birinci alt probleme ilişkin bulgular

İlkokul 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan hikâye edici metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi alt problemine ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 5. İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Metin Merkezli Metinsellik Ölçütleri

Metin Merkezli Özellikler	Ölçüt (Hikâye Edici Metinler)							
	Kuş Çocuk	Beni de Tanık Olarak Göster	Leylek İle Tilki	Hepsi Haklı	Yeşilyurt	Çılgın Böcekler Korosu	Eskiciyle Para Babası	Öğrenme ve Marie Curie (Meri Küri)
Metinler gönderimsel bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	-	V	V	V	V
Metinler değiştirmeye dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V
Metinler bağlaçlara dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V
Metinler eksiltiyeye dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V
Metinler yinelemeye dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V
Metinler eşdizimliliğe dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	X	V
Metinler konu birliği/sürekliliği taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V
Metinler başlık ve içerik açısından uyumludur.	V	V	V	V	V	V	V	V
Metinler paragraflar/bölümler arası uyum taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V

Tablo 5'te görüldüğü gibi 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan "Hepsi Haklı" metninde içerik olarak gönderimsel bağdaşıklıklardan yalnızca art gönderimsel bağdaşıklık ögesine yer verilmiştir. Metinde ön gönderim ögesiyle kurulan bağdaşıklık ögesine rastlanmamıştır. "Eskiciyle Para Babası" metnin de ise eşdizime dayalı bağdaşıklık ögesine rastlanmamıştır. Bunun dışında "Kuş çocuk", "Beni de Tanık Olarak Göster", "Leylek ile Tilki", "Yeşilyurt", "Çılgın Böcekler Korosu" ve "Öğrenme Merie Curie (Meri Küri)" metinlerinin tamamı gönderimsel, değiştirmeye dayalı, bağlaçlara dayalı, eksiltiyeye dayalı, yinelemeye dayalı ve eşdizimliliğe dayalı bağdaşıklık taşımaktadır. Metinler başlık ve içerik açısından uygun, konu birliği/sürekliliği göstermektedir. Ayrıca metinlerde paragraflar/bölümler arası da uyum görülmektedir.

İlkokul 4. Sınıf ders kitaplarında yer alan metinlere ait bağdaşıklık ve tutarlılık örneklerine ait alıntılar aşağıda sunulmuştur.

...Geziye birlikte çıktığı görevliler arasında genç bir **adliye müfettişi** de vardı. **Onu** yanına çağırıldı. (Art gönderim, Beni de Tanık Olarak Göster, s.61).

Büyüklere gerçekten **böyle mi** oluyor? İçlerinden gelen **uçma içgüdüsü** yok mu oluyor? (Ön gönderim, Kuş Çocuk, s. 13).

Sonunda da "Doğru! Sen **haklısın!** der... "Vallahi sen de **haklısın!**" der. (Yineleme, Hepsi Haklı, s.108).

"Kimi zaman çok, kimi zaman az **ama** hep bir şeyler kazanırım...". (Bağlaç, Eskiciyle Para Babası, s. 205).

...Çünkü **leylek dediğin kibirlidir. Kafasını eğerek hep kendini seyreder. Madem öyle, ona yayvan tabakta çorba vermek gerekir...**". (Değiştirim, Leylek ile Tilki, s.79).

...Köy meydanında toplanılır, yakılan ateşte günün avları kızartılır, herkes doyusuya av eti yedi. Ondan sonra gelsin horonlar, zeybek oyunları... Sel nedir bilmezdik... Yağmur yağar bereket yağıyor diye yüreklerimiz serinlerdi... Evet yavrum... Şimdiki Boztepe'de o zamanın Yeşilyurt'unda oluyordu **tüm bunlar**...(Eksilim, Yeşilyurt, s. 140).

Maria ve eşi, baraka laboratuvarlarında **uranyum taşının** üzerinde yaptıkları **deneyler** sonucunda "**radyum**" ve "**polonyum**" diye adlandırdıkları iki **element** bulmuşlar. (Eşdizim, Öğrenme ve Marie Curie (Meri Küri), s.234).

Tablo 6. İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Okur Merkezli Metinsellik Ölçütleri

Okur Merkezli Özellikler	Ölçüt (Hikâye Edici Metinler)	Kuş Çocuk	Beni de Tanık Olarak Göster						
			Leylek ile Tilki	Hepsi Haklı	Yeşilyurt	Çılgın Böcekler Korosu	Eskiciyle Para Babası	Öğrenme ve Marie Curie (Meri Küri)	
	Metinler amaçlılık ilkesine uygundur.	V	V	V	V	V	V	V	
	Metinler kabuledilebilirlik ilkesine uygundur.	V	V	V	V	V	V	V	
	Metinler bilgisellik ilkesine uygundur. (Öğrenci açısından yeni bilgi sunmaktadır)	V	V	V	V	V	V	V	
	Metinler belirgin bir ileti taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	
	Metinlerin iletişi öğrencilerin artalan bilgileri bakımından anlaşılabilir.	V	V	V	V	V	V	V	
	Metinlerde sınıf düzeyine uygun dil kullanılmıştır.	V	V	V	V	V	V	V	
	Metinler okunabilirlik ilkelerine göre tam iletişim kurulabilir niteliktedir.	V	V	V	V	V	V	V	

Tablo 6'da görüldüğü gibi okur merkezli özelliklere göre ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinlerin tamamı metni içerik olarak amaçlılık, kabuledilebilirlik, bilgisellik açısından uyumludur. Metinler belirli bir ileti taşımaktadır. Ayrıca bütün metinler anlaşılır, sınıf düzeyine uygun bir dille yazılmıştır. Her metin okunabilirlik ilkesine göre tam iletişim kurulabilir niteliktedir.

Tablo 7. İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Diğer Özellikler Ölçütleri

Diğer Özellikler	Ölçüt (Hikâye Edici Metinler)	Kuş Çocuk	Beni de Tanık Olarak Göster	Leylek ile Tilki	Hepsi Haklı	Yeşilyurt	Çılgın Böcekler Korosu	Eskiciyle Para Babası	Öğrenme ve Marie Curie (Meri Küri)
Metinler öğrencinin ilgisini çekecek niteliktedir.	V	V	V	V	V	V	V	V	
Seçilen metinler Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygundur.	V	V	V	V	V	V	V	V	
Seçilen metinler Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlara yer verilmemiştir.	V	V	V	V	V	V	V	V	
Seçilen metinler Türk toplumunun kültürünü yansıtan özellikler göstermektedir.	V	V	V	V	V	V	V	V	
Metinler Türkçe programında belirtilen kazanımları edinecek nitelikleri taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	V	V	
Metinler görsel öğelerle desteklenmektedir.	V	V	V	V	V	V	V	V	

Tablo 7' de görüldüğü gibi diğer özelliklere göre ders kitaplarında yer alan metinlerin tamamı yazım ve noktalama açısından uygun, öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte ve Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygundur. Metinlerin hepsinde Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlara yer verilmemiştir. Ayrıca bütün metinler Türkçe programında belirtilen kazanımları edinecek nitelikleri taşımakta, görsel öğelerle desteklenmektedir.

İkinci alt probleme ilişkin bulgular

İlkokul 4. Sınıf Türkçe dersi kapsamında Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi alt problemine ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 8. İlkokul 4. Sınıf Morpa Kampüs Eğitim Platformunda Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Metin Merkezli Metinsellik Ölçütleri

Metin Merkezli Özellikler	Ölçüt (Hikâye Edici Metinler)	İki Kavgacı Ağaç	Evliya Çelebi	Köyde Şenlik	Danışmak	Beyaz Bulut ve Kara Bulut	Topraktaki Çizgiler
Metinler değiştirmeye dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	
Metinler bağlaçlara dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	
Metinler eksiltiye dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	
Metinler yinlemeye dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	
Metinler eşdizimliliğe dayalı bağdaşıklık taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	
Metinler konu birliği/sürekliliği taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	
Metinler başlık ve içerik açısından uyumludur.	V	V	V	V	V	V	
Metinler paragraflar/bölümler arası uyum taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V	

Tablo 8' de görüldüğü gibi Morpa Kampüs Eğitim platformunda yer alan "İki Kavgacı Ağaç" metni içerik olarak kısmen gönderimsel bağdaşıklık taşımaktadır. Metinde ön gönderimsel bağdaşıklık ögesine rastlanmamıştır. Bunun dışında "Evliya Çelebi", "Köyde Şenlik", "Beyaz Bulut ve Kara Bulut", "Danışmak" ve "Topraktaki Çizgiler" metinlerinin tamamı içerik olarak gönderimsel, değiştirmeye dayalı, bağlaçlara dayalı, eksiltiyeye dayalı, yinelemeye dayalı ve eşdizimliliğe dayalı bağdaşıklık taşımaktadır. Metinler başlık ve içerik açısından uygun, konu birliği/sürekliliği göstermektedir. Ayrıca metinlerde Paragraflar/bölümler arası da uyum görülmektedir.

Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık örneklerine ait alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Doktor güneşin altın kollarından birinde yaşıyormuş. Ağaçlar **onu** çağırınca hemen altın ışıklardan... (Art gönderim, İki Kavgacı Ağaç).

Bir yandan da düşünürdüm: İnsanlar **ona** niye akıl danışmaya geliyorlar?... Evet insanlar **anneanneme** saygı duyuyorlardı.(Ön gönderim, Danışmak).

... "Enderun" adlı **okulu** bitirmiş. Bu **okulu** bitirdikten sonra sarayda görev almış. (Yineleme, Evliya Çelebi).

Tabii bunda rüzgârın kendisine yardımı inkâr edilemezdi **ama** gene **de** o... (Bağlaç, Beyaz Bulut ve Kara Bulut)

Aşçıya **çörekler ve bol limonata yapıp**... Ama bir şartımız var suna abla yarın akşamki **ikram** bizden.(Değiştirim, Köyde Şenlik).

İyi ama mağara ile ne ilgisi vardı? Acaba, ona gizli bir hazineden mi söz ediyordu? **Neden olmasın?** (Eksiltim, Topraktaki Çizgiler).

Bartın'a gidip **bayraklar, renkli fenerler, kâğıtlar ve balonlar** aldı. (Eş dizim, Köyde Şenlik).

Tablo 9. İlkokul 4. Sınıf Morpa Kampüs Eğitim Platformunda Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Okur Merkezli Metinsellik Ölçütleri

Okur Merkezli Özellikler	Ölçüt (Hikâye Edici Metinler)	İki Kavgacı Ağaç	Evliya Çelebi	Köyde Şenlik	Danışmak	Beyaz Bulut ve Kara Bulut	Topraktaki Çizgiler
	Metinler amaçlılık ilkesine uygundur.	V	V	V	V	V	V
	Metinler kabuledilebilirlik ilkesine uygundur.	V	V	V	V	V	V
	Metinler bilgisellik ilkesine uygundur. (Öğrenci açısından yeni bilgi sunmaktadır)	V	V	V	V	V	V
	Metinler belirgin bir ileti taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V
	Metinlerin iletisi öğrencilerin artalan bilgileri bakımından anlaşılabilir.	V	V	V	V	V	V
	Metinlerde sınıf düzeyine uygun dil kullanılmıştır.	V	V	V	V	V	V
	Metinler okunabilirlik ilkelerine göre tam iletişim kurulabilir niteliktedir.	V	V	V	V	V	V

Tablo 9’ da görüldüğü gibi okur merkezli özelliklere göre Morpa Kampüs dijital platformunda yer alan bütün metinler içerik olarak amaçlılık, kabuledilebilirlik, bilgisellik açısından uyumludur. Metinlerin tamamı belirli bir ileti taşımaktadır. Ayrıca metinlerin tümün anlaşılır, sınıf düzeyine uygun bir dille yazılmıştır. Metinlerin tamamı okunabilirlik ilkesine göre tam iletişim kurulabilir niteliktedir.

Tablo 10. İlkokul 4. Sınıf Morpa Kampüs Eğitim Platformunda Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Diğer Özellikler Ölçütleri

Diğer Özellikler	Ölçüt (Hikâye Edici Metinler)	İki Kavgaçı Ağaç	Evliya Çelebi	Köyde Şenlik	Danışmak	Beyaz Bulut ve Kara Bulut	Topraktaki Çizgiler
Diğer Özellikler	Ders kitaplarına seçilen metinler yazım ve noktalama açısından uygundur.	V	V	V	V	V	V
	Metinler öğrencinin ilgisini çekecek niteliktedir.	V	V	V	V	V	V
	Seçilen metinler Türk MillîEğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygundur.	V	V	V	V	V	V
	Seçilen metinler Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlara yer verilmemiştir.	V	V	V	V	V	V
	Seçilen metinler Türk toplumunun kültürünü yansıtan özellikler göstermektedir.	V	V	V	V	V	V
	Metinler Türkçe programında belirtilen kazanımları edinecek nitelikleri taşımaktadır.	V	V	V	V	V	V
	Metinler görsel öğelerle desteklenmektedir.	V	V	V	V	V	V

Tablo 10’da görüldüğü gibi diğer özellikler ölçütüne göre Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan bütün metinlere yazım ve noktalama açısından uygun, öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte ve Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygundur. Metinlerin tamamı Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlara yer verilmemiştir. Ayrıca bütün metinler Türkçe programında belirtilen kazanımları edinecek nitelikleri taşımakta, görsel öğelerle desteklenmektedir

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

İlkokul 4. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyine ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 11. 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyi ve “Çetinkaya Formülü” Sonuçları

Tema Adı	Metin Adı	Ortalama Kelime Uzunluğu	Ortalama Cümle Uzunluğu	Çetinkaya Formülü	Okunabilirlik Düzeyi	Sınıf Seviyesi
Çocuk Dünyası	Kuş Çocuk	2.58	8.43	43.61	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Millî Mücadele ve Atatürk Erdemler	Beni de Tanık Olarak Göster	2.72	7.78	70.67	Bağımsız Okuma	5., 6. ve 7. sınıf
Millî Kültürümüz	Leylek İle Tilki	2.88	7.17	36.92	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Sanat	Hepsi Haklı	2.14	5.8	57.63	Bağımsız Okuma	5., 6. ve 7. sınıf
Birey ve Toplum	Çılgın Böcekler Korusu	2.78	6.21	40.66	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Bilim ve Teknoloji	Eskiciyle Para Babası	2.44	7.73	47.99	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Doğa ve Evren	Öğrenme ve Marie (Meri Küri)	2.73	10.37	37.84	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
	Yeşilyurt	2.05	5.38	60.43	Bağımsız Okuma	5., 6. ve 7. sınıf

Tablo 11’ de görüldüğü gibi ilkökul 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan “Kuş Çocuk”, “Leylek İle Tilki”, “Çılgın Böcekler Korusu”, “Eskiciyle Para Babası” ve “Öğrenme ve Marie (Meri Küri)” hikaye edici metinlerinin ortalama kelime uzunluğu 2.44 ile 2.88 arasında, ortalama cümle uzunluğu ise 6.21 ile 10.37arasındadır. Ayrıca Çetinkaya formül sonucuna göre metinler 36.92 ile 43.61 arasında hesaplanarak okunabilirlik düzeyleri “Eğitsel Okuma”, seviyeleri ise 8.ve 9. sınıf olarak belirlenmiştir. Benzer şekilde “Beni de tanık Göster”, “Hepsi Haklı” ve “Yeşilyurt” hikaye edici metinlerinin ortalama kelime uzunluğu 2.05 ile 2.72 arasında, ortalama cümle uzunluğu ise 5.8 ile 7.78 arasındadır. Ayrıca Çetinkaya formül sonucunda göre metinler 57.63 ile 70.67 arasında hesaplanarak okunabilirlik düzeyleri “Bağımsız Okuma”, seviyeleri ise 5., 6. ve 7. sınıf olarak belirlenmiştir.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

İlkokul 4. sınıf Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinlerin okunabilirlik düzeyine ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 12. Morpa Kampüs Eğitim Platformunda Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Okunabilirlik Düzeyi Ve “Çetinkaya Formülü” Sonuçları

Tema Adı	Metin Adı	Ortalama Kelime Uzunluğu	Ortalama Cümle Uzunluğu	Çetinkaya Formülü	Okunabilirlik Düzeyi	Sınıf Düzeyi
Çocuk Dünyası	Topraktaki Çizgiler	2.59	5.71	46.26	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Millî Mücadele ve Atatürk Erdemler	Köyde Şenlik	2.61	9.57	41.78	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
MillîKültürümüz	İki Kavgacı Ağaç	2.69	7.48	41.79	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Birey ve Toplum	Evliya Çelebi	2.72	6.62	41.62	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
Doğa ve Evren	Danışmak	2.69	10.5	38.99	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf
	Beyaz Bulut ve Kara Bulut	2.53	8.43	44.95	Eğitsel Okuma	8. ve 9. sınıf

Tablo 12’de görüldüğü gibi Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan “Topraktaki Çizgiler”, “Köyde Şenlik”, “İki Kavgacı Ağaç”, “Evliya Çelebi”, “Danışmak” ve “Beyaz Bulut ve Kara Bulut” metinlerinin ortalama kelime

uzunluğu 2.53 ile 2.72 arasında, ortalama cümle uzunluğu ise 5.71 ile 10.5 arasındadır. Ayrıca Çetinkaya formül sonucuna göre metinler 41.62 ile 46.26 arasında hesaplanarak okunabilirlik düzeyleri "Eğitsel Okuma", seviyeleri ise 8.ve 9. sınıf olarak belirlenmiştir. "Sanat" ve "Bilim ve Teknoloji" temalarında hikâye edici metine rastlanmamıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma bulguları incelendiğinde, 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında "Hepsi Haklı" metninde, Morpa Kampüs eğitim platformunda "İki Kavgacı Ağaç" metninde ön gönderimsel bağdaşıklık ögesine yer verilmemesi dışında ders kitapları ve eğitim platformunda incelenen hikâye edici metinlerde art gönderimsel ve ön gönderimsel bağdaşıklık ölçütlerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, üst sınıf düzeyinde olsa da bu araştırmayla paralel olarak Güven (2014) çalışmasında 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan bütün kurgusal metinlerin gönderimsel bağdaşıklık ölçütlerinin yeterli düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Metinlerin gönderimsel bağdaşıklığa göre oluşturulması metinlerin güçlü yönlerinin ortaya çıkarılmasına olanak sağlar (Özkan, 2004) ve metinlerin anlamsal değerini yükselterek ana duygunun sezdirilmesine katkı sunar (Torusdağ & Aydın, 2020). Bu bağlamda 4. sınıf ders kitapları ve eğitim platformundaki hikâye edici metinlerde gönderimsel bağdaşıklık ölçütlerine yer verilmesi, metinlerin anlamsal değerinin yükseltilmesine ve metinlerin güçlü yönlerinin ortaya çıkarılmasına olanak sağlaması açısından önemli bulunmaktadır.

Bağdaşıklık ölçütlerine göre incelenen metinlerden elde edilen bulgulara göre, 4. sınıf ders kitaplarında ve Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan bütün hikâye edici metinlerin değiştirmeye dayalı bağdaşıklık ölçütlerine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 4. sınıf ders kitapları ve Morpa Kampüs eğitim platformundaki metinlerin bağdaşıklık öğeleriyle kurgulanmış olması, öğrencilerin cümleler ve paragraflar arasındaki anahtar kavramları tanımlamasına ve kelimeler arasındaki ilişkileri anlamasına fırsat vermektedir (Yıldız & Şimşek, 2012).

Araştırmadan elde edilen bir başka bulgu ise; 4. sınıf ders kitaplarında ve Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan bütün hikâye edici metinlerin bağlaçlara, eksiltiye ve yinelemeye dayalı bağdaşıklık ölçütüne uygun olmasıdır. Benzer şekilde Türkben (2018) çalışmasında incelediği 5. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin tamamında eksiltiye ve bağlaçlara dayalı bağdaşıklık öğelerine yer verildiği sonucuna ulaşırken, bir metin dışındaki diğer metinlerde yinelemeye bağlı bağdaşıklık ögesine yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Metinlerin bağlaçlar, eksiltili anlatım ve yinelemelerle kurgulanması tümceler arası bağları kurarak metni daha anlaşılır hale getirir (Torusdağ & Aydın, 2020). Bir metin ancak dilbilgisel ifadelerle birbirine bağlanırsa, okuyucu üzerinde büyük bir bilişsel yük oluşturur (Sihhibab, 2014). İlkokuldaki öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek için metinlerde bağlaçlar, eksiltili anlatım ve yineleme yapılarına yer verilmelidir (Dildüzgün, 2017).

Eşdizimsel bağdaşıklık ölçütlerine göre incelenen 4. sınıf ders kitaplarında "Eskiciyle Para Babası" metni dışında, Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan bütün hikâye edici metinlerin eşdizimliliğe dayalı bağdaşıklık ölçütüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, hem 4. sınıf ders kitaplarında yer alan hikâye edici

metinler hem de eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinlerin konu birliği/sürekliliği taşıdığı, başlık ve içerik açısından uyumlu olduğu ve paragraflar/bölümler arası uyum taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Demir (2012) ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye metinlerin eşdizimliliğe dayalı bağdaşıklık ölçütleriyle uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul kitaplarında yer alan metinleri eşdizimsel bağdaşıklık vasıtasıyla bir araya getirmek, metnin ana düşüncesinin sezdirilmesini kolaylaştırır. Ayrıca kelime ve cümle ağlarının uyumunu artırarak öğrencilerin ilişkisel bağlantılar kurmalarını kolaylaştırmaktadır (Özkan, 2007; Peter & Karuri, 2014).

Okur merkezli ölçütlere ilişkin bulgular incelendiğinde Türkçe dersi kapsamında kullanılan ders kitaplarındaki hikâye edici metinler ve Morpa Kampüs eğitim platformundaki hikâye edici metinlerin amaçlılık, kabuledilebilirlik, bilgisellik ilkesiyle uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca metinlerin belirli bir ileti taşıdığı ve anlaşılır bir dille yazıldığı, sınıf düzeyine uygun bir dille metinlerin oluşturulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Lüle Mert (2011) çalışmasında 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okur merkezli ölçütlere göre uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencinin bir metni gerçek boyutlarıyla kavranabilmesi için cümleler kullanım amacına uygun bir biçimde sıralanmalı, yazar bilgi ve düşünce paylaşımında özgün olmalı, öğrenci metni okurken diğer metinlerle iletişimsel bir ağ kurabilmeli (Hawamdeh, 2018) ve cümleler kabuledilebilirlik, bilgisellik ve metinlerarasılık ilkelerine uygun olarak metin içerisinde kurgulanabilmelidir (Cibakova, 2018; Karatay, 2018). Çünkü bu tür ölçütler kültürel değerlerin harmanlamasına, dilbilimsel kullanımın geliştirilmesine ve tematik uyarlamaların her versiyonda gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır (Adetuyi & Fidelis, 2016).

Diğer özellikler ölçütüne ilişkin bulgular incelendiğinde Türkçe dersi kapsamında kullanılan ders kitapları ve Morpa Kampüs eğitim platformundaki metinlerin yazım ve noktalama açısından uygun olduğu, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte metinler olduğu, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yazıldığı, Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlara yer verilmediği, Türk toplumunun kültürünü yansıtan özellikler gösterdiği, Türkçe programında belirtilen kazanımları edinecek nitelikleri taşıdığı ve metinlerin görsel öğelerle desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Güven (2014) çalışmasında 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin diğer özellikler ölçütüne göre uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler için hazırlanmış nitelikli metinler, biçimsel ve yapısal olarak en üst düzeyde kurgulanarak (Alonso, 1991), öğrencilerin yaratıcılığını desteklemeli ve ait olduğu toplumun kültürel özelliklerini kazandırmaya odaklanmalıdır (Bogaerds-Hazenber vd., 2020; Mikhchi, 2011).

Araştırmada 4. sınıf ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinler Çetinkaya'nın (2010) okunabilirlik formülüne göre hesaplanmıştır. Ders kitaplarında yer alan beş metnin (Kuş Çocuk, Leylek İle Tilki, Çılgın Böcekler Korosu, Eskiciyle Para Babası ve Öğrenme ve Marie (Meri Küri)) "Eğitsel Okuma" düzeyinde, 8. ve 9. sınıf seviyesinde olduğu, üç metnin (Beni de Tanık Göster, Hepsi Haklı, Yeşilyurt) bağımsız okuma düzeyinde, 5., 6. ve 7. sınıf seviyesinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Morpa Kampüs eğitim platformunda yer bütün hikâye edici metinlerin aynı formüle göre (Topraktaki Çizgiler, Köyde Şenlik, İki Kavgacı Ağaç, Evliya

Çelebi, Danışmak, Beyaz Bulut ve Kara Bulut) "Eğitsel Okuma" düzeyinde, 8. ve 9. sınıf seviyesinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre 4. sınıf ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinlerle Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikaye edici metinlerin ortalama kelime ve cümle uzunluğunun sınıf düzeyiyle uyumlu olmadığı ve sınıf seviyelerinin üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Çiftçi ve diğerleri (2007) çalışmalarında okunabilirlik formüllerine göre sınıf düzeylerini belirlemiş, 4. sınıf metinlerin sınıf seviyesinin oldukça üzerinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bilindiği üzere ilkokul çağındaki bir öğrencinin genel okuma becerisinin belirleyicisi olarak metinlerin okunabilirlik seviyesi önemlidir (Begeny & Greene, 2014). Öğrencilerin okumayı kazanma sürecinde, okunabilirlik ve anlaşılabilirlik seviyesinin yüksek olduğu metinler, öğrencilerin okumaya karşı ilgisi ve motivasyonunu artırır (Elli, 2011; Martin & Hiebert,1999; Özdemir, 2019).

ÖNERİLER

Özetle bu araştırmada ilkokul Türkçe ders kitaplarının ve Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan hikaye edici metinlerin genel olarak metinsellik ölçütleriyle uyumlu olmasına rağmen okunabilirlik düzeylerinin üç metin dışında çocukların düzeyine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Bu çalışma 4. Sınıf Türkçe ders kitabında ve Morpa Kampüs eğitim platformunda yer alan bütün hikâye edici metinlerin okunabilirlik ve metinsellik özelliklerinin incelenmesi ile sınırlıdır. Bu nedenle gelecekte yapılacak araştırmalarda:

- 4. sınıf seviyesindeki diğer eğitim platformunda yer alan hikâye edici metinlerin metinsellik özellikleri ve okunabilirlik düzeyi araştırılabilir.
- 4. sınıf seviyesinde kullanılan diğer metin (bilgi verici, şiir) türlerine ilişkin metinsellik özellikleri ve okunabilirlik düzeyi araştırılabilir.
- Farklı derslerde kullanılan basılı kitap metinlerinin, eğitim platformu metinlerinde metinsellik özellikleri ve okunabilirlik düzeyinin araştırılabilir.

Ayrıca araştırma sonucunda hikâye edici metinlerin genel olarak öğrencilerin yaş ve gelişim seviyelerinin üstünde metinler olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda ilkokul düzeyinde seçilen metinlerin okunabilirlik düzeylerinin sınıf seviyesine uygun olup olmadıklarına dikkat edilerek seçilmelidir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu makalede 1. yazar %50 oranında, 2. yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Alonso, P. (1991). The literary text type: notes on a method of analysis based on text linguistics and a practical application to Katherine Mansfield's «The Garden Party». *Atlantis*, 13(1/2), 65-92.
- Altunkaya, H. (2020). *Metinsellik ölçütleri*. İçinde B. Bağcı Ayrancı ve A. Başkan (Eds). *Kuram ve uygulamada yazma eğitimi (79-93)*. Pegem Akademi.
- Ataşçı, A. (2019). *İlkokul Türkçe 4. sınıf ders kitabı*. Koza Yayınları.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 58, 171-174.
- Aydın, İ. (2012). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabının 'duygular' temasında yer alan okuma metinlerine metindilbilimsel bir yaklaşım. *Turkish Studies*, 7(3), 381-407.
- Bağcı, H., & Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28.
- Baş, B. & Yıldız, F. İ. (2015). 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 52-61. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mersinefd/issue/17396/181918>
- Bayraktar, H. V. & Fırat, B. A. (2020). Primary school students' attitudes towards reading. *Higher Education*, 10(4), 77-93. <https://doi.org/10.5539/hes.v10n4p77>
- Begeny, J. C. & Greene, D. J. (2014). Can readability formulas be used to successfully gauge difficulty of reading materials?. *Psychology in the Schools*, 51(2), 198-215. <https://10.1002/pits.21740>
- Bora, A. (2019). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Bogaerds-Hazenberg, S. T., Evers-Vermeul, J., & Van Den Bergh, H. (2020). A Meta-analysis on the effects of text structure instruction on reading comprehension in the upper elementary grades. *Reading Research Quarterly*, 0(0), 1-28. <https://doi.org/10.1002/rrq.390>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cibakova, D. (2018). Text, comprehension and interpretation of the text. *Journal of Interdisciplinary Research*, 8(1), 47-51.
- Cigerci, F. M. (2020). primary school teacher candidates and 21st century skills. *International Journal of Progressive Education*, 16(2), 157-174. <http://dx.doi.org/10.29329/ijpe.2020.241.11>
- Coşkun, E. (2014). Türkçe öğretiminde metin bilgisi. İçinde A. Kırkkılıç & H. Akyol (eds.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (231-282). Pegem Yayıncılık.
- Çakıroğlu, O. (2015). Evaluating there adability levels of elementary school text books regarding student swith learning disabilities. *Elementary Education Online*, 14(2), 671-681. <http://dx.doi.org/10.17051/io.2015.31984>
- Çeçen, M. & Aydemir, F. (2011). Okul Öncesi Hikaye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.

- Çelik, E. & Tunçer, B. K. (2020). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Anne-Babalarının Okuma Tutumları İle Türkçe Dersi Akademik Başarısı Arasındaki İlişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1094-1114. <https://doi.org/10.16916/aded.734588>
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması* [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Çetinkaya, G. & Uzun, L. (2018). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri*. İçinde H. Ülper (Ed.). *Türkçe ders kitabı çözümlenmeleri (141-155)*. Pegem Akademi.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. & Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 206-219.
- De Beaugrande, R. A. & Dressler, W. U. (1981). *Introduction to text linguistics* (Vol. 1). Longman.
- Delican, B. & Temizyürek, F. (2016). İlkokul türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Bartın üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 5(3), 842-856. <http://10.14686/buefad.v5i3.5000192300>
- Demir, T. (2012). İlköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye metinlerinde yer alan değer unsurlarının eşdizimsel örüntülemeler açısından görünüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 7(2), 1063-1078.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi uygulamalı bir yaklaşım*. Anı Yayıncılık.
- Döner Doğan, F. (2018). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin metinsellik ölçütleri bağlamında çözümlenmesi ve bu şiirlerin metinselliğine ilişkin öğretmen görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Dubay, W. H. (2004). *The principles of readability*. costa mesa, ca: impact information, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED490073.pdf> adresinden erişilmiştir. 16 Şubat 2020.
- Elli, T. (2011). *İlköğretim 8. sınıf türkçe ders kitaplarındaki metinlerin anlaşılabilirlik düzeyi* [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Ömer Halis Üniversitesi.
- Günay, D. & Şişman, B. (2019). Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı. İçinde A. D. Öğretim Özçelik Ve M. N. Tuğluk (Eds), *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri (257-273)*. Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (32), 127-146.
- Güven, A. Z. (2014). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(8), 517-535.
- Güven, A. Z., Bal, M. & Halat, S. (2014). Examination of the text in 5 th grade secondary school turkish text boks in terms of standards of textuality. *Journal Of Theory ve Practice İn Education (Jtpe)*, 10(3), 739-763.
- Hawamdeh, M. A. (2018). In search for new translational norms: textual additions in parentheses as devices of textuality. *Advances in Language and Literary Studies*, 9(6), 42-48. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.all.v.9n.6p.42>
- İşeri, K. (2020). *Sözden yazıya dile gelen metin*. Pegem Akademi.
- İşeri, K. (2020). Türkçe ders kitabındaki metinlerin metinsellik özellikleri. İçinde H. Ülper (Ed.), *Türkçe ders kitabı çözümlenmeleri (5. Baskı) (91-113)*. Pegem Akademi.

- Kanmaz, A. (2012). *Okuduğunu anlama stratejisi kullanımının, okuduğunu anlama becerisi, bilişsel farkındalık, okumaya yönelik tutum ve kalıcılığa etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Karatay, H. (2018). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Pegem Akademi.
- Kayhan, E., Altun, S. & Gürol, M. (2018). Sekizinci sınıf türkçe öğretim programı (2018)'nın 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20-35.
- Keklik, S. & Yılmaz, Ö. (2013). 11. sınıf öğrencilerine ait öyküleyici metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 139-157.
- Kerimoğlu, C. (2019). *Kuram ve uygulamalarla dilbilim, göstergebilim ve Türkoloji: genel dilbilime giriş*. Pegem Akademi.
- Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 594-626.
- Köğçe, D., Özpınar, İ., Mandacı Şahin, S. & Aydoğan Yenmez, A. (2014). Öğretim elemanlarının 21. yüzyıl öğrenen standartları ve yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 185-213.
- Lüle Mert, E. (2011). 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin metinsellik ölçütlerine uygunlukları. *Dil Dergisi*, (153), 7-23.
- Martin, L. A. & Hiebert, E. H. (1999). *Little Boks And Phonics Texts: An Analysis Of The New Alternatives To Basals. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association. Quebec.*
- Miles, M. B. & Huberman, M. A. (1994). *An expanded source book qualitative data analysis*. Sage Publication.
- Maden, A. (2020). İlkokul Türkçe ders kitaplarının söz varlığını zenginleştirme açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76). <https://doi.org/10.17755/esosder.711074>
- Meb (2019). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Mikhchi, H. H. (2011). Standards of textuality: rendering english and persian texts based on a textual model. *Journal of Universal Language*, 12(1), 47-74.
- Mizraoğlu, V. & Akın, E. (2015). 5 Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirliği üzerine bir inceleme. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 167-176.
- Nilipour, A., De Silva, T. A., & Li, X. (2020). The readability of sustainability reporting in new zealand over time. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 14(3), 86-107. <https://doi.org/10.14453/aabfj.v14i3.7>
- Okur, A. (2020). Türkçe ders kitaplarında metinlerin türsel özellikleri. İçinde H. Ülper (Ed.), *Türkçe ders kitabı çözümlenmeleri* (3-22). Pegem Akademi.
- Onursal, İ. (2003). Türkçe metinlerde bağdaşıklık ve tutarlılık. *Günümüz Dilbilim Çalışmaları*, 1, 121-132.
- Özcan K. (2020). *Tübitak'ın yayımladığı sorun odaklı çocuk kitaplarının biçim-içerik ve okunabilirlik açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

- Özkan, B. (2004). Metindilbilimsel bağdaşıklık ve haldun taner'in on ikiye bir var adlı öyküsünde metindilbilimsel bağdaşıklık görünümüleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 167-182.
- Özkan, B. (2007). *Türkiye Türkçe'sinde belirteçlerin fiillerle birliktelik kullanımları ve eşdizimliliği* [Doktora Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Özdemir, S. (2019). *Kuramdan uygulamaya Türkçe ders kitabı incelemeleri*. Anı Yayınları.
- Özdemir, S., Çoban, Ö. & Bozkurt, S. (2020). Examination of the relationship between school principals' 21st century skills and their strategic leadership according to teachers' opinions. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 399-426. 6. <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2020.014>
- Peter, C. A. & Karuri, N. W. M. M. (2014). Textuality Of English composition writingby form two esl students. *Journal of Educationand Practice*, 5(15), 53-65.
- Sallabas, M. E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141-155.
- Sever, S. (2001). Öğretim dili olarak Türkçe' nin sorunları ve öğretme-öğrenme sürecindeki etkili yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1), 11-22.
- Shihab, I. A. (2014). A New outlook to text processing in reading narrative text swith in the frame work of mental processes. *Al-Adab Journal*, 108, 96-116.
- Sulak, S. E. (2009). *İlköğretim Okulları 1-5. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin türlerine göre yapılarının değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Şahin, E. & Şahin, A. (2014). İlköğretimde Türkçe öğretimi. İçinde A. Kırkkılıç Ve H. Akyol (Eds), *Türkçe öğretiminde teknoloji ve materyal kullanımı* (319-348). Pegem Akademi.
- Şeref, İ., Karagöz, B. & Koç Ardıç, İ. (2020). Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin metinsellik özellikleri: Lao Tzu'nun 'acele karar vermeyin' öyküsü örneği. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 19(73), 92-104. <http://dx.doi.org/10.17755/esosder.516826>
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2018). *Taslak ders kitabı ve eğitim araçları ile bunlara ait e-içeriklerin incelenmesinde değerlendirmeye esas olacak kriterler ve açıklamaları*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_08/26172658_Kitap_Ynceleme_deg_kriter.pdf
- Temizkan, M. (2016). Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki okuma etkinliklerinin metin yapısı açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1): 31-52.
- Tekbıyık, A. (2006). Lise fizik ı ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 441-446.
- Torusdağ, G. & Aydın, İ. (2020). *Metindilbilim ve örnek metin çözümlenmeleri (4. Baskı)*. Pegem Akademi.
- Türkben, T. (2018). Beşinci sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 961-986. <https://doi.org/10.16916/aded.443882>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık.

- Yıldız, C. & Şimşek, N. D. (2013). Evaluation of a textual exercise in the 6th grade turkish course work book in terms of textuality. *Procedia-Socialand Behavioral Sciences*, 70, 222-230. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.01.058>
- Yılmaz, E. (2019). *Uygulamalı metin bilgisi*. Pegem Akademi.
- Zenouzagh, Z. M. (2018). Multidimension alanalysis of efficacy of multimedial learning in development and sustained development of textuality in EFL writing performances. *Educationand Information Technologies*, 23(6), 2969-2989. <https://doi.org/10.1007/s10639-018-9754-y>
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Journal Of Theory ve Practice İn Education (Jtpe)*, 3(1), 87-101.